

بروزترین و ابرترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO



« قواعد درس ششم » : « ترجمة الفعل المضارع (۱۲) »

مقدمه درس : در درس قبل با فعل **مضارع التزامي** (حروف ناصبه بر سر مضارع منصوب) آشنا شدیم.

اکنون در این درس با حروف دیگری آشنا شویم که بر سر مضارع معمولی می‌آیند و تغییراتی را در ترجمه‌ی آنها و همچنین در آخر این افعال ایجاد می‌کنند. اگر حروفی مانند « **لـ - لا (نهی)** - **ـ لـ (حروف جازمه)** » بر سر فعل مضارع بیایند تغییراتی را در آخر فعل مضارع ایجاد می‌کنند، که عبارتند از :

۱) صیغه‌هایی که به حرکت « **ضمه** ^ـ » ختم می‌شوند، « **ساكن** ^ـ » می‌پذیرند. (صیغه‌هایی : ۱۴ و ۱۳ و ۷ و ۴)

مثال : **لـ + يَكْتَسِبُ** \Leftrightarrow **لـ يَكْتَسِبُ / لـ تَكَسِّبُ / لـ أَكْتَسِبُ / لـ نَكَسِبُ**.

۲) مابقی صیغه‌ها که به حرف « **نـ** » ختم می‌شوند (صیغه‌هایی : ۲ و ۳ و ۵ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱)، « **نون آخرشان** » حذف می‌شود (به جز دو صیغه ۶ و ۲)

که هیچ تغییری در ظاهرشان ایجاد نمی‌شود. مثال :

لـ + يَكْتَسِبَنَ \Leftrightarrow **لـ يَكْتَسِبَا / لـ تَكَسِّبَا / لـ يَكْتَسِبُوا / لـ تَكَسِّبُوا** (۶ و ۲).

۱) نکات مربوط به « حرف لـ » [حرف جازمه] :

۱- حرف « **لـ** » معنای فعل مضارع را به « **ماضی منفي ساده** یا **ماضی نقلی منفي** » تبدیل می‌کند.

مثال : **- لـ يَكْتَسِبَا** : به دست نیاوردن / به دست نیاورده‌اند

۲- حرف « **لـ** » را با حرف « **لـ** » (مخفف « **لـ ماذا؛ براي چه؟** ») اشتباه نکنیم. با این توضیح که « **لـ** » هیچ تغییری در آخر فعل به وجود نمی‌آورد.

مثال : **لـ يُكْرِمُ / لـ يُكْرِمُوا / لـ تُكْرِمَا** (باعث تغییراتی در فعل شده است)

۲) نکات مربوط به « حرف لا (نهی) » [حرف جازمه] :

۱- براي باز داشتن شخصی از انجام کاري به کار می‌رود.

۲- حرف « **لا (نهی)** » بر سر ۶ صیغه‌ی مخاطب معنای « **امر منفي** » می‌دهد. مثال :

ـ لا تَكَلَّمُوا : سخن نگویید // لا تَتَحرَّكِي : حرکت نکن.

ـ و بر سر ۶ صیغه غائب و ۲ صیغه متکلم به صورت « **نباید + مضارع التزامي** » ترجمه می‌شود. مثال :

ـ لا يَتَكَلَّمُوا : نباید سخن بگویند // لا تَتَحرَّكُ : نباید حرکت کنیم. (لای نهی بر سر صیغه‌های غائب و متکلم)

ـ حرف « **لا نهی** » را با حرف « **لا نفی** » اشتباه نکنیم. مثال :

ـ لا يَكُبُّ : نباید بنویسد / لا تَكَبُّ : ننویس / لا نَكْتُبُ : نباید بنویسیم (لای نهی بر سر فعلها)

ـ لا يَكُبُّ : نمی‌نویسد / لا تَكَبُّنَ : نمی‌نویسی / لا نَكْتُبُ : نمی‌نویسیم (لای نفی بر سر فعلها)

انواع « لا » :

۱) « **لا نفی** » : بر سر فعل مضارع می‌آید و هیچ تغییری در آخر فعل ایجاد نمی‌کند و فعل به صورت « **مضارع اخباری منفي** » ترجمه می‌شود.

(حرف « **لا نفی** » **غيرعامل می‌باشد**) مثال : **- هـم لا يَتَعَلَّمُونَ ... : آنها ياد نمی‌گیرند**

۲) « **لا نهی** » : بر سر فعل مضارع می‌آید و تغییراتی بیان شده را ایجاد می‌کند. (مجزومن می‌کند) و معنای فعل به « **امر منفي** » تبدیل می‌شود.

(حرف « **لا نهی** » **عامل جزم می‌باشد**) مثال : **- لا تَطَلُّبُوا ... : طلب نکنید**

☒ همانطور که بیان شد « **لا نهی** » بر سر صیغه‌های غائب و متکلم به صورت « **نباید + مضارع التزامي** » معنا می‌شود. **- لا يَتَكَاسَلُوا** : نباید تنبی کنند.

◆ ۳) نکات مربوط به « حرف لـ » [حرف جازمه] :

۱- این حرف بر سر « **۶ صیغه‌ی غائب و ۲ صیغه‌ی متکلم** » می‌آید.

۲- معنای فعل مضارع را به « **باید + مضارع التزامی (مؤگد)** » تبدیل می‌کند. مثال :

- لِيَعْلَمْ كُلُّ انسان ... : هر انسانی باید بدانیم

أنواع لـ :

۱) **لـ جاره** (**لام جاره**) : این حرف بر سر اسم‌ها می‌آید که به اسم بعد از « **مجرور به جرف جر** » گفته می‌شود.

(لازم به ذکر است که تمامی مصادر (اعم از مجرّد و مزید) « **اسم** » می‌باشند و اگر حرف « **لـ جاره** » بر سر آنها بباید، « **مجرور به حرف جر** » می‌شوند)

مثال : اشتیریت^۱ کتاب^۲ صدیقی : کتابی را **برای** دوست خریدم. (لـ + صدیقی \leftrightarrow صدیق ; مجرور بحرف جر)

۲) **لـ ناصبه** (**لام ناصبه**) (در درس قبل توضیح داده شد)

۳) **لـ جازمه** (**لام جازمه**) (در کادر شماره (۳) توضیح داده شد)

چند راه مهم برای تشخیص « لـ ناصبه » از « لـ جازمه » :

۱) از طریق ترجمه‌ی فعل : « **لـ ناصبه** » به صورت « **تا - تا اینکه - برای اینکه + مضارع التزامی** » ترجمه می‌شود.

ولی « **لـ جازمه** » به صورت « **باید + مضارع التزامی (مؤگد)** » ترجمه می‌شود.

۲) « **لـ ناصبه** » بر سر « **۱۴ صیغه‌ی** » فعل مضارع می‌آید، ولی « **لـ جازمه** » بر سر « **۶ صیغه‌ی غائب و ۲ صیغه‌ی متکلم** » می‌آید.

\leftrightarrow به این معناست که اگر « **حروف لـ** » بر سر ۶ صیغه‌ی مخاطب بباید قطعاً « **لـ ناصبه** » می‌باشد. - لستکتبوا : تا اینکه بنویسید (لـ ناصبه)

مثال : بعثَ النبِيِّ لِيَهْدِيَ النَّاسَ : پیامبر فرستاده شد **تا** مردم را هدایت کند. - المُسْلِمُونَ لِيَتَحَدِّدوا فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ : مسلمانان **باید** در همه حال متحد شوند.

۳) « **لـ ناصبه** » غالباً داخل جمله می‌آید و وابسته به فعل دیگری است. (علت و قوع فعل دیگری می‌باشد)

ولی « **لـ جازمه** » غالباً شروع کننده و تک فعل جمله بوده و به فعل دیگری وابسته نیست. (علت و قوع فعل دیگری نمی‌باشد)

- هُوَ ذَهَبَ إِلَى السُّوقِ لِيَشْتَرِيَ الْفَاكِهَةَ : او به بازار رفت **تا** میوه بخرد. - الظَّلَابُ لِيُطَالِعُوا دَرُوسَهُمْ : دانش آموزان **باید** دروسشان را مطالعه کنند.

(اگر بخواهیم « **لـ ناصبه** » را ابتدای جمله بیاوریم ، غالباً ادامه‌ی جمله یک فعل ماضی می‌آوریم) مثال :

- لا درس اللّغة العربية ذهبت إلى المدرسة : برای اینکه زبان عربی را تدریس کنم، به مدرسه رفتم.

نکات ویژه‌ی درس :

■ **نکته ۱** : اگر حروفی مانند « **و - ف - ثم - ولكن** » قبل از « **لـ جازمه** » بباید، حرکت آن (**لـ جازمه**) ساکن می‌شود. مثال :

- فـ + لِيَتَمَّلِ \rightarrow فلِتَمَّلُ (پس باید تأمّل کنیم)

- فـ + لِيَعْبُدُوا \rightarrow فلِيَعْبُدُوا (پس باید عبادت کنند)

■ **نکته ۲** : اگر آخر فعلی ساکن بود (لغایت ماضی) یا ساکن شد (صیغه‌های ۱ و ۴ و ۷ و ۱۳ و ۱۴) و بعد از آن یک « **اسم ال دار** » آمده بود ،

حرکت « **ساکن (ـ)** » از آخر فعل حذف شده و به جای آن « **كسره عارضي** $\underline{-}$ » می‌گیرد. مثال :

۱) ساکن باشد ؛ - ذهبت + الطالبة إلى المدرسة = ذهبت الطالبة إلى المدرسة. (کسره در « **ذهبت** » عارضی می‌باشد)

۲) ساکن بشود ؛ - لا تطلب + السیئات أبداً = لا تطلب السیئات أبداً . (کسره در « **لا تطلب** » عارضی می‌باشد)

نکته ۳: اگر «حروف ل» بر سر ضمایر متصل (**ل-هُمَا-هُمْ-هَا-هُمَّا-هُنْ-نَا**) [به جز ضمیر «سی»] بیاید،

↓
- لِ + ى = لِى

- ل + هن = لهن

نہ می شود۔ مثال

لَكُمْ + لَكُمْ = -

نکته ۱۶: با معانی حرف «ل» در عبارات مختلف آشنا شویم:

الف) حرف «ل» بر سر اسم:

۱) «**حروف ل**» به معنای «**مال_از آن**» ↳ حرف جر «ل» + اسم [] :

- لَمَنْ هَذِهِ السِّيَارَةُ : اِينَ ماشين مال کیست ؟

۲) «**حروف ل**» به معنای «**بِرَاءَيٌ**» [حرف جرّ «ل» + اسم «:

- خَرْجَ الرَّجُلِ لِكَسْبِ الرِّزْقِ لِأَسْرَتِهِ : مَرْدٌ بِرَأْيِ كَسْبِ رُوزِيِّ بِرَأْيِ خَانُوادَهَاشِ خَارِجٌ شَدَّ.

(۳) «**حروف ل**» به معنای ↪ «داشتمن» ↪ حرف جرّ «ل» + ضمیر پا اسم در ابتدای جمله «[

- لَنَا مَعْلِمٌ شَهِيرٌ فِي مَدْرَسَتَنَا : مَعْلِمٌ مشْهُورٌ در مدرسه‌مان داریم.

ب) حرف «ل» بـ سـرـ فعل مـضـارـع :

۱) «**حرف لـ**» به معنای ↲ «تا / تا اینکه / برای اینکه + مضارع التزامی» [حرف ناصبه «لـ + فعل مضارع منصوب »] :

- ذهبتُ إلى السوق لأشترى بطارية الجوال : به بازار رفعت **تاينك** باتري تلفن همراه بخرم :

(٢) «**حرف لـ**» به معنای ↪ «باید + مضارع التزامي» [حرف جازمه «لـ» + فعل مضارع مجزوم «»] :

- نحن لِسْتُو كَلٌّ عَلَى اللَّهِ فِي الْحَيَاةِ : مَا بِأَيْدٍ در زندگی بر خدا توکل کنیم:

نکته ۵ : در زبان عربی برای بیان احیا و الزام (باید) از راههای زیر استفاده می‌کنند:

۱) «**حروف جرّ علی**» در ابتدای جمله؛ علینا بالتشکر؛ باید تشکر کنیم:

(٢) « فعل يَجِبُ » + على؛ يَجِبُ علينا أن نَجْتَهَدَ : يَابِدُ (واجب است) كه تلاش کنیم.

^(۳) «**حروف امر**» (جازمه) بر سر فعل مضارع؛ لاجهده في أمر: **باید** در کارهایم تلاش کنم.

❖ تمرین ۱) : انواع فعل‌های خواسته شده را با ترجمه‌شان بسازید :

- «بـا حرف لـم» :

..... / (٣) لَمْ + تُحَاوِلَنْ ↫ (٤) لَمْ + يُشَاهِدَنْ ↫ (٥) لَمْ + تَتَنَاهُونَ ↫ (٦) لَمْ + تَتَدَبَّرَنَ ↫

- «بـا حرف لا (نهى) :

..... / ↪ (٣) لا + تَشَاهِدُونَ / ↪ (٤) لا + تَقْرَبُونَ / ↪ (٥) لا + تَنْزَلُونَ / ↪ (٦) لا + يَقْرِبُونَ

- « با حرف لـ (جازمه) » :

تمرين ٢) «أنواع فعل مضارع [مرفوع و منصوب و مجزوم] را در عبارات زیر تعیین کنید» :

- ۱) أَرِيدُ أَنْ أَذْهَبَ إِلَى سوقِ الْحَقَائِبِ ! « :
- ۲) إِنَّ اللَّهَ لَا يُعِيرُ مَا بَقَوْمَ حَتَّى يُغَيِّرُوا بِأَنفُسِهِمْ ! « :
- ۳) أَكَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبِلُ التَّوْبَةَ عَنْ عَبَادِهِ ! « :
- ۴) لَنْ تَنَالُوا الْبَرَّ حَتَّى تُتِقَّنُوا مِمَّا تُحِبُّونَ « :
- ۵) نَحْنُ نَتَنَاهُ الرَّمَانُ لِتَكُونَنَ الْكَرِيَاتُ الْحَمَراءُ فِي جَسْمَنَا ! :
- ۶) لِيَسْتَيْقِظَ كُلُّ الْمُسْلِمِينَ مِنْ نَوْمِ الْفَلَةِ حَتَّى يَأْخُذُوا حَقَّهُمْ مِنَ الظَّالِمِينَ ! :
- ۷) أَنْتُمْ تُسَافِرُونَ إِلَى ذَلِكَ الْبَلَدِ لِتُفْتَشُوا عَنْ مَوْضِعِهِمْ ! :
- ۸) مَا تَعَلَّمَتُ مِنْ أَعْمَالِ الْخَيْرِ تُشَاهِدُهُ ثُمَّ تَرْجِعُهُ فِي حَيَاتِكَ ! :
- ۹) إِنْ تَرَضُوا مَا يَعْرِضُهُ الْغَربُ عَلَيْكُمْ مِنَ التَّحْلُلِ وَالْفَسَادِ تَنَوَّزُوا فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ! :
- ۱۰) هُؤُلَاءِ التَّلَامِيذُ لَمْ يُهْمِلُوا فِي أَدَاءِ وَاجِبَتِهِمْ لِيُفْوَزُوا فِي جَمِيعِ الْإِمْتَحَانَاتِ !
- ۱۱) مَنْ لَمْ يَجْعَلْ حَيَاةَ الْعُلَمَاءِ وَسِيلَةً لِهَدَايَتِهِ يَضِلُّ :
- ۱۲) الطُّلَّابُ لِيَجْتَهِدُوا فِي الدُّرُسِ وَلِيُسَاعِدُوا أَصْدِقَاءَهُمْ ! :
- ۱۳) لِسَتَمُعَ إِلَى كَلَامِ مَنْ يُلْقَى مُحَاضِرَةً حَتَّى يُرْفَعَ شَأْنُنَا ! :
- ۱۴) مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ ضَمِيرٍ وَاعْظَمُ، فَلَنْ يَكُونَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ حَافِظًا ! :
- ۱۵) يَجْبُ أَنَّا نَسْمَحَ لِلآخَرِينَ أَنْ يَسْبِقُونَا بِالْعَمَلِ بِالْقُرْآنِ ! :
- ۱۶) الْعَالَمُ يَقُومُ بِالْعَمَلِ وَلَنْ يَسْتَطِعَ أَحَدٌ أَنْ يَقُرَرَ مِنْ هَذِهِ السَّنَةِ الْإِلَهِيَّةِ ! :
- ۱۷) لَمْ يَرْجِعِ إِخْوَنَا، فَلَنْ تَصِيرَ حَتَّى تُشَاهِدُهُمْ لَأَنَّهُمْ يَنْتَظِرُونَ مَنَا مُسَاعِدًا ! :
- ۱۸) « قَالَتِ الْأَعْرَابُ أَمَّا، قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا »
- ۱۹) لَا تَظْلِمْ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمْ وَأَحْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ تُحْسَنَ إِلَيْكَ ! :
- ۲۰) إِنَّ الْإِمْتَحَانَاتَ تُسَاعِدُ الطُّلَّابَ لِيَتَعَلَّمُوا دُرُوسَهُمْ، فَلَيَعْلَمُوا ذَلِكَ وَعَلَيْهِمْ أَنْ لَا يَخَافُوا مِنْهَا ! :

محل يادداشت نکات

لغات و کلمات درس ششم

- ۱) اُردیتہ : اُردو
- ۲) اُسلَم : اسلام آوردن (مضارع : يُسْلِم / أمر : أَسْلَم / مصدر : إِسْلَام)
- ۳) اشَّارَ : اشاره کرد (مضارع : يُشَيِّرُ / أمر : أَشِيرُ / مصدر : إِشَارَة)
- ۴) اطْعَمَ : خوراک داد (مضارع : يُطْعِمُ / أمر : أَطْعِمُ / مصدر : إِطَاعَة)
- ۵) الْقَى : انداخت (مضارع : يُلْقَى / أمر : أَلْقِ / مصدر : إِلْقاء)
- ۶) الْقَى مُحَاضَرَةً : سخنرانی کرد
- ۷) إِنْجِلِيزِيَّة : انگلیسی
- ۸) أَنْقَرَة : آنکارا
- ۹) أُوصَى : سفارش کرد (مضارع : يُوصِى)
- ۱۰) ثَقَافَة : فرهنگ (ثَقَافَى : فرهنگی)
- ۱۱) جَوْع : گرسنگی
- ۱۲) مَدَ : کشیدن ، گستردن
- ۱۳) حَضَارَة : تمدن
- ۱۴) دُكْتُورَاه : دکترا
- ۱۵) شَهَادَة : مدرک
- ۱۶) مُنْذُ : از
- ۱۷) صَمَد : بی نیاز
- ۱۸) عَدَّ : به شمار آوردن (مضارع : يَعْدُ)
- ۱۹) فَخْرِيَّة : افتخاری
- ۲۰) فَرَانَسِيَّة : فرانسوی
- ۲۱) قَارَبَ : نزدیک شد (مضارع : يُقَارِبُ / أمر : قَارِبٌ / مصدر : مَقَارِبَة)
- ۲۲) لِـ : بر سر فعل مضارع ؛ « باید / برای اینکه »
- ۲۳) لا : حرف نفی فعل مضارع / حرف نهی فعل مضارع
- ۲۴) لَمْ : حرف نفی فعل مضارع مجزوم
- ۲۵) كُفُو : همتا
- ۲۶) مُحَاضَرَة : سخنرانی
- ۲۷) حَصَلَ عَلَى : به دست آوردن (مضارع : يَحْصُلُ / أمر : أَحْصُلُ / مصدر : حُصُول)
- ۲۸) مُسْتَشْرِقَ : خاور شناس
- ۲۹) مُعْجَبَة بِـ : شیفته‌ی
- ۳۰) مُقَابَلَة : مصاحبه
- ۳۱) ولَدَ : زایید (مضارع : يَلِدُ / أمر : لِدَ / مصدر : ولَادَة)
- ۳۲) شَكَلَ : تشکیل داد (مضارع : يُشَكَّلُ / أمر : شَكَلُ / مصدر : تَشْكِيل)

کلمات متراوِف درس ششم

- ۱) تَسْعُدُ = تَحْسِبُ (به حساب می آورد، به شمار می رود)
- ۲) حَصَلَ عَلَى = إِكْتَسَبَ (به دست آوردن)
- ۳) فَرَائِض = واجبات = تکالیف (واجبات ، تکالیف)
- ۴) قَوْل = کلام = تَكَلْمَ = حدیث (سخن ، کلام)
- ۵) طُفُولَة = صِغَرَ (کودکی ، خردسالی)
- ۶) سَنَة = عام (سال)
- ۷) لِسان = لُغَة (زبان)
- ۸) حِينَ = لَمَّا (هنگامی که)
- ۹) شَأن = مقام (مقام)
- ۱۰) دراسات = ابحاث (پژوهشها)
- ۱۱) هَدَفَ = غایة (هدف ، پایان)
- ۱۲) الْفَتَ = كَتَبَتْ (نوشت ، نگاشت)

کلمات متضاد درس ششم

- ۱) شَرَق (مشرق) # غَرب (مغرب)
- ۲) بَدَا (شروع کرد) # خَتَمَ (تمام کرد، به پایان رساند)
- ۳) حَصَلَ عَلَى (به دست آوردن) # فَقَدَ (از دست داد)
- ۴) دَرَسَ (درس داد) # دَرَسَ (درس خواند)
- ۵) يَقَارِبُ (نزدیک می شود) # يَبْتَعدُ (دور می شود)
- ۶) وفات (مرگ ، فوت) # ولادَة (تولد ، به دنیا آمدن)
- ۷) مَاتَ (مرد) # وُلِدَ (متولد شد، به دنیا آمد)
- ۸) قَصِير (کوتاه) # طَوِيل (طولانی)
- ۹) تَحْزَنُ (ناراحت می شوی) # تَفَرَّجُ (شاد می شوی)
- ۱۰) تُحِبُّ (دوست می داری) # تَكْرَهُ (ناپسند می داری)
- ۱۱) أَعْطَى (داد) # أَخْذَ (گرفت)
- ۱۲) عَدَاوَة (دشمنی) # صَدَاقَة (دوستی)
- ۱۳) عَاقِل (خردمند) # جاہل (نادان)
- ۱۴) لَكَ (برای تو) # عَلَيْكَ (بر ضد تو)
- ۱۵) آمَّا (ایمان آوردم) # كَفَرَنا (کافر شدیم)
- ۱۶) شتاء (زمستان) # صَيفَ (تابستان)

جمعه‌های مکسّر درس ششم

- | | | |
|--|--|---------------------------------|
| ۱۳) شَبَابٌ ← شَبَابٌ (جوان) | ۷) بَلَادٌ ← بَلَادٌ (کشور، شهر) | ۱) أحاديث ← حَدِيث (سخن، تو) |
| ۱۴) فَرَانْص → فَرِيَضَةٌ (واجب دینی) | ۸) جُسُورٌ ← جِسْرٌ (پل) | ۲) أدعية ← دُعَاء (دعا، نیايش) |
| ۱۵) فَضَائِلٌ ← فَضْيَلَةٌ (برتری) | ۹) جُمَلَةٌ ← جُمَلَةٌ (جمله) | ۳) أنفس ← نَفْس (روح، خود) |
| ۱۶) قَوَاعِدٌ ← قَاعِدَةٌ (قاعدہ) | ۱۰) حَقَائِقٌ ← حَقِيقَةٌ (حقیقت، واقعیت) | ۴) أعراب ← عَرَبٌ (عرب) |
| ۱۷) مَظَاهِرٌ ← مَظَاهِرٌ (نشانه، ظاهر، اثر) | ۱۱) دُولَةٌ ← دَوْلَةٌ (دولت، حکومت، کشور) | ۵) أصدقاء ← صَدِيقٌ (دوست) |
| ۱۸) مَيَادِينٌ ← مَيَادِينٌ (میدان، عرصه) | ۱۲) زُمَلَاء ← زَمِيلٌ (هم‌شاگردی، همکار) | ۶) امور ← امر (دستور، کار، امر) |

محل یادداشت نکات :



بروزترین و ابرترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

